

PUBLICISTISK SED

Ett forskningsprogram om ett regelsystem
och dess betydelse för
svensk journalistik

Lennart Weibull

ARBETSRAPPORT NR . 30

ISSN 0283-6696

FÖRORD

Forskningsprogrammet Publicistisk sed inledde sin verksamhet hösten 1987. I föreliggande arbetsrapport presenteras den allmänna projektplanen samt som bilaga 1 det mer detaljerade programmet för det andra verksamhetsåret 1988/89.

Göteborg i januari 1988

Lennart Weibull
Projektledare

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

DET ALLMÄNNA FORSKNINGSPROGRAMMET

1. INLEDNING	2
2. BAKGRUND	3
2.1 Tryckfrihet och hedersregler	3
2.2 Teorin om pressens samhällsansvar	4
2.3 Den svenska modellen	5
2.4 Pressens etiska regler	7
3. PROBLEMSTÄLLNING	
3.1 Huvudproblemet	8
3.2 Forskningstraditioner	9
3.3 Precisering av delfrågor	13
3.4 Tre undersökningsområden	16
4. UNDERSÖKNINGPLAN	18
4.1 Principerna för regelsystemet	18
4.2 Regelsystemet i tillämpning	19
4.3 Värdering av regelsystemet	20
4.4 Tidsplanering	22
5. PERSONAL OCH ORGANISATION	23
5.1 Projektansvar	23
5.2 Personal	24
5.3 Referensgrupp	24
6. EKONOMISK PLAN	23

BILAGA 1: ANDRA VERKSAMHETSÅRET 1988/89

0. INLEDNING	1
1. FORSKNINGSPROGRAMMET PUBLICISTISK SED	2
2. PROGRAMMETS UTVECKLING UNDER 1987	3
2.1 Regelsystemets bakgrund	3
2.2 Tillämpning av de pressetiska reglerna	4
2.3 De pressetiska reglernas förankring	5
3. ARBETSPLAN 1988/90	6
4. EKONOMI OCH PERSONAL	7

REFERENSER

UNDERBILAGA 1:1 Antal inkomna klagomål till
Pressens Opinionsnämnd 1917-1985

AVDELNINGEN FÖR MASSKOMMUNIKATION
Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

PUBLICISTISK SED

Ett regelsystem och dess betydelse för svensk journalistik

Lennart Weibull

87-01-29

1. INLEDNING

- Ge korrekta nyheter
- Ge plats åt bemötanden
- Respektera den personliga integriteten
- Döm ingen ohörd

De fyra uppmaningarna är hämtade från den svenska dagspressens publicitetsregler, som utgör huvuddelen av det som oftast brukar kallas journalistikens etiska regler. Regelsystemet har fastställts av pressens organisationer och Sveriges Radio har i tillämpliga delar anslutit sig till dem. De etiska reglerna inkluderar dessutom yrkesregler för journalister, bl a principer om förhållandet till källorna.

Den roll massmedierna spelar i samhället och allmänhetens förtroende för medierna fordrar en korrekt och allsidig nyhetsförmedling, sägs det i inledningen till publicitetsreglerna. Publicitets- och yrkesregler syftar till att förbättra journalistikens kvalitet och vill förhindra att enskilda personer skadas eller kränks. De vill samtidigt uttrycka att pressen har ett särskilt samhällsansvar: tidningar gör anspråk på att spela en roll i opinionsbildningen och underkastar sig i detta sammanhang vissa regler för sitt sätt att fungera.

Det har över tid funnits skilda meningar om vad det etiska regelsystemet innebär och om vilken betydelse det faktiskt har. Är det "ett högtidligt struntprat" eller en "juridisk tvångströja", för att citera två åsikter som förekommit i debatten. Men frågorna om de etiska reglernas innebörd är vidare än så. De rymmer både teoretiska och empiriska aspekter. Ett delproblem är hur det etiska systemet förhåller sig till andra slag av regelsystem inom medieområdet och vilken förankring det har i andra föreställningar om hur massmedier bör fungera. Ett annat problem gäller hur regelsystemet i praktiken fungerar och vad det innebär för det journalistiska arbetet.

Det är mot denna bakgrund det här redovisade forskningsprojektet skall betraktas. Projektets huvudsyfte är att teoretiskt och empiriskt undersöka betydelsen av journalistikens etiska regler. Forskningsmässigt befinner sig de redovisade frågorna i skärningspunkten mellan studiet av massmedierna som nyhetsförmedlare och studiet av villkoren för journalistiskt arbete. Det finns

förlorar i tilltro.

Frågan om journalistikens form kom att bli föremål för ständiga diskussioner i de stater där tryckfriheten blivit lagfäst. I Sverige blev framför allt den 1874 grundade Publicistklubben (PK) ett forum för denna debatt (jfr Publicistklubben, 1924:195ff). Ett av de områden som tidigt togs upp var brottsrapporteringen. Publicistklubben sökte skapa en praxis i fråga om att nämna namn på brottslingar respektive att referera detaljer om olyckor och brott. PK var särskilt kritisk mot den skandalpressen (s 210f). En av de tidningar som särskilt förskaffat sig ett dåligt rykte var Fäderneslandet (Ryden, 1981:69ff). Men det var inte bara sensationstidningar som PK uppmärksammade. År 1914 gjorde klubben ett kraftigt uttalande mot den konservativa Nya Dagligt Allehanda, som publicerat ett privatbrev utan hänsyn till avsändare och adressat (Publicistklubben, 1924:215f).

Uttalandet mot Nya Dagligt Allehanda gav upphov till debatt. I denna sades bl a att PK "värnade en rättsprincip som inte utan skada för pressen kunde kränkas" och att man ville göra klart för allmänheten "att publicister ha samma hedersbegrepp som andra och inte bildade någon kategori för sig själva oberoende av de normer som gälla för gentlemän i allmänhet" (Publicistklubben, 1924:216f). Som en konsekvens av detta beslöts att konstituera en särskild hedersdomstol, "en Pressens opinionsnämnd", i Publicistklubbens regi, men i samverkan med Journalistföreningen och Tidningsutgivareföreningen. Beslutet gällde en försöksperiod på två år, men opinionsnämnden kom sedan att permanentas. År 1923 tillkom de särskilda hedersreglerna, Publicistklubbens etiska regler för god publicistisk sed (Severin, 1955 och Ryden, 1981:77ff).

2.2 Teorin om pressens samhällsansvar

Den syn på dagspressen som uttrycks genom tryckfrihetslagstiftningen har brukat kallas den liberala eller den frihetliga pressteorin (Siebert-Peterson-Schramm, 1956; jfr Vallinder, 1970; Statlig presspolitik, 1975; Hadenius-Weibull, 1985). Den innebär att en skarp gräns dras mellan å ena sidan statsmakten och å andra sidan de tryckta medierna. De senare skall stå fria från offentliga ingrepp. Detta är den grundprincip som företräds av John Stuart Mill. Visserligen kan vissa begränsningar få förekomma med hänsyn till statens säkerhet och enskildas personliga integritet, men dessa skall begränsas till ett absolut minimum (jfr Vallinder, 1970:13).

Det regel- och praxissystem, som började växa fram på initiativ av Publicistklubben utgick från att pressen hade en offentlig uppgift, vilken samtidigt medförde ett samhälleligt ansvar. Bakom föreställningen om behovet av särskilda regler fanns även

är den frihetliga synen och att den svenska mediesynen kan beskrivas som "en på frihetlig grund baserad ansvarsideologi" (s 123). Den statliga pressutredningen från 1972 lägger i sin tolkning tonvikten på fyra uppgifter för pressen i ett demokratiskt samhälle kan skiljas ut: information, kommentar, granskning och kommunikation mellan grupper (s. 125ff). På detta sätt skall massmedierna medverka till att förstärka och fördjupa den svenska demokratin. Den statliga presspolitiken skall verka för att dagstidningarna kan fullgöra sitt samhällsansvar, utan att åtgärder får avse det redaktionella arbetet; det är pressens sak att bedöma vilket slag av innehåll som är mest väsentligt för samhällets utveckling. För radio och TV är situationen annorlunda. Här har det traditionellt funnits ett regelverk - radiolag, radioansvarighetslag och radioavtal - som garanterar dessa mediers sätt att fungera. Samtidigt markeras även här att någon direkt statlig inblandning i redaktionsarbetet inte får ske (jfr Nisser-Sandström, 1973:25f).

Som framgår ger press- och radio-TV-politiken endast ramar, som inte preciserar något om redaktionella regler. Detta har överlåtits åt mediernas egna organisationer. För dagspressen har Pressens opinionsnämnd och de pressetiska reglerna (senare kallade publicitetsregler) spelat en viktig roll. I slutet av 1960-talet fanns det dock en intensiv diskussion, inte minst i riksdagen, i vad mån man borde lagstifta i syfte att höja den redaktionella kvaliteten hos pressen (jfr Johansson, 1971:40ff). Det som diskuterades var i första hand om en genmälesrätt borde lagfästas eller ej. Som motiv för en lagstiftning anfördes bl a en "sjunkande journalistisk yrkesmoral" (s 41). Kravet återkom vid flera riksdagar och det talades om behovet av en pressens ombudsman. Intressant är att likartade förslag samtidigt fanns i andra länder (jfr Glotz-Langenbucher, 1969).

Parallellt med riksdagsdiskussionerna försiggick inom pressens organisationer arbete med att bygga ut det interna regelsystemet. År 1968 tillkom Svenska Journalistförbundets yrkeskodex och år 1969 inrättades Allmänhetens pressombudsman (PO). Den senare organiserades som en särskild stiftelse med Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Tidningsutgivareföreningen som intressenter (Strömberg, 1980:73f). Allmänhetens pressombudsman skulle förstärka allmänhetens möjligheter att få rätt mot dagstidningar genom att på eget initiativ eller efter anmälan påtala avvikelser från god publicistisk sed. PO skulle på detta sätt fungera som ett slag av åklagare i förhållande till Pressens opinionsnämnd (POn). År 1975 samlades dessutom hela regelsystemet i skriften Spelregler för press radio TV, som spreds i stor upplaga.

medlemsföretagen i Svenska Tidningsutgivareföreningen och är en vidareutveckling av organisationens tidigare textreklamregler.

För kontrollen av att publicitetsreglerna följs svarar Pressens opinionsnämnd och PO. Den senare kan antingen hjälpa till genom att utverka en rättelse eller ett genmäle direkt hos den berörda tidningen eller genom att dra ärendet inför Pressens opinionsnämnd. POn fungerar här som ett slags hedersdomstol och består av ledamöter som representerar huvudorganisationerna inom pressen och allmänheten. Vad gäller yrkesreglerna är Svenska Journalistförbundet kontrollorgan. Förbundets styrelse har ett särskilt utskott som granskar inkomna klagomål. Reglerna om redaktionell reklam övervakas av en särskild nämnd inom Tidningsutgivareföreningen.

Om betydelsen av vart och ett av de tre regelsystemen mäts efter antalet årliga ärenden är publicitetsreglerna utan konkurrens de mest betydelsefulla. Mellan 300 och 400 klagomål behandlas varje år. De övriga samlar endast ett fåtal anmälningar.

* * *

Sedan lång tid har det således byggt upp ett system av utomrättsliga regler i syfte att garantera en nyhetsförmedling som håller hög kvalitet och som inte kränker eller skadar enskilda människor. Frågan är nu hur detta system av regler egentligen fungerar, hur förankrat det är inom journalistkåren och vad det betyder för de berörda - för journalistikens källor och för allmänheten som publik. Dessa frågor är bakgrunden till det forskningsprojekt som skisseras i det följande och där den övergripande frågan gäller vad som kännetecknar den svenska varianten av samhällsansvarsteorin - i teori och praktik.

3. PROBLEMSTÄLLNING

3.1 Huvudproblemet

Den centrala frågan för projektet Publicistisk sed är att studera betydelsen av de utomrättsliga regler som idag finns för massmediernas verksamhet i Sverige. Det gäller dels att analysera regelsystemet som sådant, dels att undersöka hur det faktiskt fungerar. Mera allmänt uttryckt är avsikten att genom en analys av de utomrättsliga reglerna i teori och praktik kunna bidra till en belysning av samhällsansvarsteorin generellt samt att belysa dess förankring i det svenska massmediesystemet. Vidare är tanken att genom denna analys kunna bidra till teoriutvecklingen i fråga

Weibull, 1985:18ff). Det finns förhållandevis få alternativa förslag till klassificeringar av massmediesystem. Den engelske kulturforskaren Raymond Williams (1966) har dock fört fram en intressant systematik. Klassificeringar av detta slag har som regel utgått från relativt allmänna beskrivningar av ett mediesystems sätt att fungera. Utgångspunkten har varit den förekommande lagstiftningen samt eventuellt andra institutioner, t ex censurmyndigheter eller pressetiska organisationer. Det finns inte sällan en viss idealisering dold i sättet att etikettera enskilda medieideologier.

Det svenska regelsystemet, både lagstiftning, utomrättsliga regler och faktisk doktrin, har behandlats av bl a Vallinder (1970), Johansson (1971), den tredje pressutredningen (Statlig presspolitik, 1975), Fjaestad och Holmlöv (1977) och Furhoff (1974, 1986). Utgångspunkterna har varit skiftande. Medan Vallinder och Johansson gör genomgångar av historisk bakgrund och gällande regelsystem, utgår tredje pressutredningen från ståndpunkter i den mediepolitiska debatten. Fjaestad-Holmlöv och Furhoff studerar doktrinen i termer av hur journalister ser på sitt arbete. Det intressanta med de senare ansatserna är att dessa ställer medieideologin mot en empirisk prövning av hur en av de berörda grupperna upplever det (jfr Fjaestad-Holmlöv, 1977:39f; Furhoff, 1986:20). Angreppssättet visar sig också vara mycket fruktbart och det påvisas bl a hur mediesystemet som sådant ofta lägger hinder i vägen för en journalistik, som utgår från samhällsansvarsteorin.

Det finns dessutom några framställningar som behandlar det utomrättsliga systemets förhållande till det juridiska, i första hand till tryckfriheten. Med några få undantag (t ex Sterzel, 1970 och Groll-Berg, 1976) är dessa ofta begränsade till kortare översikter som närmast är att se som exkurser till genomgångar av tryckfrihetslagstiftningen (Strömberg, 1980 eller Holmberg, 1983). En översikt som istället tar sin utgångspunkt i de pressetiska reglerna har gjorts av den mångårige sekreteraren i Pressens opinionsnämnd, Paul Frisch (1976). Denna ger en intresseväckande sammanfattning av debatten om pressetiska regler och tryckfrihet omkring 1970. Dessutom pågår f n en undersökning av PO och POn ur historisk synpunkt av den tyska forskaren Dagmar Michel. Inget material föreligger ännu, men det finns skäl att anta att grundragen i institutionens framväxt här kommer att täckas in (jfr Michel, 1984).

Vad gäller de utomrättsliga reglernas sätt att praktiskt fungera är de systematiska studierna färre. Det förekommer visserligen ett flertal framställningar som belyser enskilda fall (t ex Hederberg, 1969 och Groll-Berg, 1976) men det är ofta svårt att bedöma hur typiska de redovisade exemplen är Pressens opinionsnämnds och Allmänhetens pressombudsmans sätt att arbeta. Ett försök till en mera systematisk genomgång av ett års ärenden

vation. Den senare metoden har även använts i en dansk undersökning av formerna för redaktionellt arbete (Ikke et ord om ytringsfrihed, 1981). Ett huvudresultat i dessa undersökningar är att det journalistiska arbetet styrs av vardagliga rutiner. Om journalistetiken sammanfattar Furhoff (1984:54): "Inget tyder på att dessa regler engagerar journalisterna i någon större utsträckning". En liknande slutsats finns i nyligen utgiven amerikansk översikt (Goldstein, 1986).

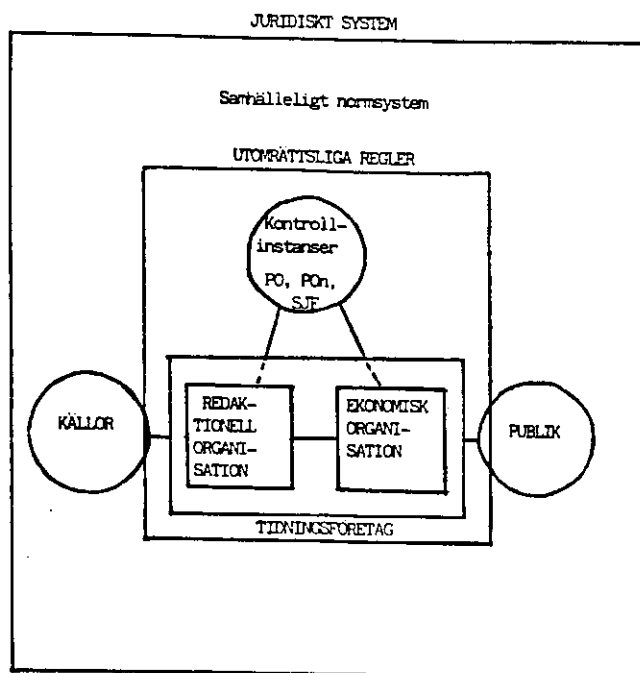
En studie, där inriktning är mera inriktad på mediet som organisation och där både journalistföreträdare och tidningsutgivare på samma tidning intervjuats har genomförts av Petzke (1974). Undersökningen som ingick i ett större forskningsprogram om "den inre pressfriheten" i ett urval västeuropeiska länder tar framför allt sikte på att belysa det journalistiska medbestämmandet på redaktionen. Till skillnad från flera andra studier tycker sig Petzke finna inte obetydliga möjligheter till journalistisk självständighet. En mer teoretiskt orienterad framställning av tidningen som ekonomisk organisation och som nyhetsproducent finns hos Engwall (1978). Sjölin (1985) har sökt göra en koppling mellan redaktionella organisation och faktisk nyhetsbevakning. En ytterligare belysning av de etiska reglernas roll finns i ett temanummer av Pressens Årbog (1976), där forskare och praktiker från de nordiska länderna bidrar med olika artiklar.

Vad slutligen gäller allmänhetens förhållande till journalistiskt arbete och till medieinnehåll har detta som regel studerats inom det som ofta kallas trovärdighetsforskning. Denna inriktning har bl a belyst människors syn på olika samhällseliga institutioner (jfr Lipset-Schneider, 1983). De studier som gällt massmedier har avsett att belysa inställningen till enskilda medier eller olika slag av medieinnehåll. Ett exempel är Arvidsson (1981), som utvecklat en begreppsapparat för studiet av trovärdighet hos massmedier. En senare översikt, som även innehåller en genomgång av internationell forskning, går in på hur tidningsläsare värderar bl a partiskhet i tidningsnyheter (Elliot, 1986). Här framkommer att tidningsläsare i allmänhet tycker att nyhetsmaterialet i medierna är vederhäftigt. Det visar sig i andra studier att relativt få människor haft kontakt med en tidningsredaktion. Politiskt aktiva personer och organisationsföreträdare är i allmänhet mera kritiska (Pressens funktioner i samhället, 1975).

De redovisade studierna av förhållandet mellan allmänheten och medierna har inte i något fall haft sin utgångspunkt i hur de utomrättsliga reglerna fungerar, t ex i vad mån allmänheten har kunskap om de rättigheter som regelsystemet innebär för den enskilde. Det finns en viss tradition av undersökande reportage inom området (jfr Wallraff, 1978), men det saknas mer ingående studier av hur människor upplever kontakter med journalister och

en nödvändig bakgrund för studier av tillämpningar.

Figur 1 En allmän ram för projektet Publicistisk sed

Huvudaktörerna i tillämpningen av det utomrättsliga regelsystemet är Pressens opinionsnämnd, PO och Svenska Journalistförbundet. Dessa är med i både utformning och tolkning de etiska reglerna. Visserligen har det visat sig vara en kontroversiell debattfråga i vad mån opinionsnämndens beslut kan betraktas som "prejudicerande" (jfr Frisch, 1976), men även om tolkningen inte skall betraktas juridiskt torde de bedömningar som framträder i besluten ändå påverka uppfattningen om vad som gäller.

Med hänsyn till detta är en viktig delfråga om det är möjligt att iaktta några allmänna tolkningsprinciper på grundval av de redovisade aktörernas beslut. Det gäller också att belysa detta med hänsyn till typ av anmälare och berörda tidningar. En sådan fråga måste rimligen belysas med studier av utvecklingen över tid.

Centrum i modellen är tidningsföretaget. Regelsystemets inverkan på dess sätt att arbeta är huvudfrågan för projektet. Tidningsföretaget skall i detta sammanhang betraktas både från den företags- mässiga och den journalistiska sidan. Den företagsmässiga sidan avser tidningen som ekonomisk organisation, den journalistiska tidningen som redaktionell organisation (jfr Engwall, 1978, 1983). Uppdelningen är central för förståelsen av

måste här relateras till hur de berörda i andra avseenden värderar medierna samt till deras roll i masskommunikationsprocessen.

De tre delfrågor som härletts ur schemat skall tillsammans kunna belysa hur det utomrättsliga regelsystemet för journalistiskt arbete fungerar i teori och praktik. Den avgränsning som gjorts innebär att projektet God publicistisk sed inte har för avsikt att studera regelsystemets funktioner i termer av vad som faktiskt förekommer i pressens nyhetsmaterial. Detta kan möjligen förefalla oväntat, inte minst med hänsyn till den forskningstradition som redovisats i fråga om nyhetsstudier (jfr Westerståhl, 1972).

Det finns dock två huvudskäl till denna avgränsning. Det ena är att det utomrättsliga regelsystemet handlar om hur ett visst sakförhållande eller en viss åsikt återges. Om en studie av innehåll skall genomföras förutsätter den att jämförelsedata om verkligheten, s k extra media data, tas in (jfr Rosengren, 1970, 1974). Detta skulle dock vara en alltför stor uppgift för detta projekt. Fortfarande kunde dock möjligheten finnas att innehållsanalysera de fall som anmäls till PO eller PON och se hur de förhåller sig till regelsystemet. En sådan analys görs dock redan av PO och PON. Eftersom projektet inte syftar till att utvärdera dessa utan skall belysa deras tillämpningar är det av mindre intresse att genomföra en innehållsanalys. I ett eventuellt andra steg av projektet kan dock en sådan bli intressant.

3.4 Tre undersökningsområden

Mot bakgrund av den redovisade ramen för projektet skall avslutningsvis göras en närmare precisering av de tre delfrågorna. Detta sker genom en avgränsning av tre undersökningsområden.

1. Studier av regelsystemets principer. Med detta menas en analys av regelsystemet som sådant och dess förhållande till andra system i syfte att bestämma vilken syn på mediernas uppgifter som ligger implicit i reglerna och deras tänkta tillämpningar.

Två infallsvinklar skall utnyttjas. Den första är en historisk översikt av den svenska modellen med särskild tonvikt på de utredningar som föregått de olika förslagen. Till detta kommer en genomgång av protokoll och annat liknande internmaterial samt intervjuer med nyckelpersonerna bakom nuvarande system.

Den andra infallsvinkeln är komparativ. Utomrättsliga sys-

har utvecklats inom ramen för ett projektarbete i Informationsteknik vid Göteborgs universitet (Fogel-Hultin-Ghersetti, 1979). Den använda metoden bör kunna fungera även i större skala.

I fråga om allmänheten finns det goda möjligheter att knyta an till trovärdighetsforskningen. Det finns härvidlag jämförelsematerial om hur människor uppfattar och bedömer felaktigheter hos medier. Detta måste här utvidgas till frågor om hur man ser på mediernas kvalitet i övrigt, inte minst i förhållande till de krav man ställer på medierna. Också allmänhetens kunskap om vilka vägar som finns att "få rätt" mot medier skall belysas. I det senare avseendet finns det beröringspunkter till delstudien om källornas syn på mediekvalitet.

Sammanfattningsvis kan man betrakta de tre undersökningsområdena som tre steg i projektets arbete. Det första steget gäller att på grundval av historiskt material och i komparativ belysning beskriva det utomrättsliga regelsystemets karaktär och relatera detta till samhällsansvarsteorin för massmedier. Det andra steget är att relatera regelsystemets principer till dess praktiska tillämpning inom de egna organen. Det tredje och avslutande steget avser att sätta regelsystemet i teori och praktik i relation till den redaktionella arbetsprocessen inom dagspressen.

4. UNDERSÖKNINGSPLAN

Det har i den föregående översikten av projektets tre problemområden tämligen väl framgått vilken typ av undersökningsansatser som har planerats. Mot denna bakgrund kan presentationen av undersökningsplanen göras mindre omfattande. I princip utgår den från samma tre huvudpunkter som fanns i föregående avsnitt.

4.1 Principerna för regelsystemet

Två delstudier är planerade att belysa frågan om principerna för det utomrättsliga regelsystemet. Den första gäller reglernas förhållande till andra regelsystem; den andra avser en komparativ belysning av det svenska systemet.

A. Förhållandet till andra regelsystem: denna delfråga belyses genom två mindre delstudier. Den första avser källkritiska analyser av motiven bakom tillkomsten av Pressens opinionsnämnd 1916, beslutet om de s k hedersreglerna 1923 och framväxten av det gemensamma regelsystemet omkring 1970. Det gäller inte här att detaljgranska det historiska förloppet - det har gjorts i flera studier, i varje fall för de tidigare tidpunkterna - utan

entydigt mönster i resultaten, men detta kan knappast förväntas då endast ett år undersöks. Vad studien dock visade var att det går att genomföra detta slag av systematisk innehållsanalys av ärenden på ett meningsfullt sätt. De metodproblem som framkom bör lätt kunna undanröjas. En viktig jämförelse erbjuder här Cars och Danovskys undersökning av tryckfrihetsmål 1970-1981 (1982)

Ärendeanalysen är en central del av projektet Publicistisk sed och torde dessutom utgöra det mest tidskrävande arbetet. Omfattningen av ärendeanalysen är svår att på förhand ange. Klart är emellertid att den skall göras över tid, i avsikt att studera eventuella utvecklingslinjer. I idealfallet skall ett urval år från 1920-talet och framåt kunna undersökas i fråga om Pressens opinionsnämnd. Materialet finns i Riksarkivet, men det är osäkert i vad mån det äldre materialet innehåller lika många uppgifter som de senaste decenniernas.

I fråga om ärendeanalysen finns anledning att göra vissa jämförelser med Radionämnden. Detta gäller i synnerhet efter 1977, då denna också haft ett överinseende av gemälesrätten för radio och TV. Omfattningen av denna jämförelse får bli beroende av tillgängliga resurser. En utgångspunkt finns dock redan i Vängbys (1970) tidigare undersökning.

B. Fallstudier av enskilda beslut: En huvudfråga för projektet är effekterna av i första hand opinionsnämndens beslut på den redaktionella processen inom berörda tidningar. Detta måste i första hand belysas genom ett antal fallstudier. Med detta menas att ett urval beslut väljs ut och detaljgranskas. Anmälare, tidningsledning och redaktion intervjuas om sin syn på ärendet. Det gäller frågor om man anser att utfallet blivit rimligt och vad man tror att konsekvenserna kan bli.

Med hänsyn till glömskeeffekter är det självklart att endast de det senaste årets ärenden kan göras till föremål för en sådan analys. Det är svårt att bedöma de berördas vilja att medverka i detta slag av intervjuer, som troligen måste göras på platsen. En förhoppning är att det skall vara möjligt att standardisera detta slag av "konsekvensintervjuer". I så fall behöver det inte bara bli en fråga om fallstudier, utan ett större antal fall kan undersökas på ett systematiskt sätt.

Om en rimlig metodik kan utvecklas för detta slag av intervjuer finns det skäl att försöka göra även en del retrospektiva analyser, inte minst i fråga om tidningar som visat sig ha berörts av ett större antal anmälningar.

4.3 Värdering av regelsystemet

Med värdering av regelsystemet menas hur väl förankrat detta är

dessutom att förhållandet mellan medierna och deras källor är ett kritiskt område: meddelarskyddet har en framträdande plats i Tryckfrihetsförordningen och journalister är också mycket medvetna om vikten att skydda sina källor. Med hänsyn till detta är det givetvis en omöjlig uppgift att göra representativ frågeundersökning med redaktionella källor. Att det dock inte är helt omöjligt att belysa källornas syn på journalistiken visar en provundersökning genomförd av Fogel-Hultin-Ghersetti (1979) vid ämnet Informationsteknik, Göteborgs universitet.

Fogel-Hultin-Ghersetti har i sin studie utgått från samtliga i en tidning uppgivna källor. Dessa utgör då "populationen". Ur denna har ett slumpmässigt urval dragits, adresser och telefonnummer har sedan tagits fram och källorna har intervjuats. Studier av detta slag är givetvis beroende av på vilken eller vilka tidningar de genomförs. Den aktuella studien avsåg kvällspress, där de namngivna källorna - alltifrån kända politiker till "mannen på gatan" till stor del ansåg sig korrekt citerade. Inom projektet Publicistisk sed är avsikten att göra ett urval av storstadspress, både morgon- och kvällstidningar, och landsortspress av olika politisk färg.

Den använda tekniken är delvis arbetskrävande eftersom den förutsätter att "urval" och intervjuer görs i tät följd bl a med hänsyn till glömskeeffekter. Det måste dock ses som ett stort värde i sig att ytterligare förfinas denna undersökningsteknik, som torde kunna utnyttjas även i andra liknande sammanhang.

4.4 Tidsplanering

Projektet Publicistisk sed har planerat för en treårsperiod. Med tanke på det föreslagna undersökningsprogrammet är det realistiskt att tänka sig en kortare period, inte minst därför att det i några fall fordras en intern metodutveckling. Däremot är inte tanken att projektet skall bedrivas på full tid under hela treårsperioden. I princip ser projektplaneringen ut på följande sätt:

1987/88: Under hösten ligger tonvikten på den första delen av studien kring regelsystemets principer (1:A). Parallellt görs de första materialinventeringarna i fråga om ärendestudien (2:A). En provundersökning för allmänhetsstudien (3:A) genomförs.

Våren 1988 görs den andra delen av studien kring regelsystemets principer, den komparativa analysen (1:B). Tanken är att det senast i början av hösten skall föreligga en rapport kring regelsystemets principer. Under våren börjar provundersökningar för ärendestudien (2:A) och studierna av enskilda fall (2:B).

1988/89: Under hösten påbörjas ärendestudien (2:A) och studierna

5.2 Personal

De mest personalintensiva arbetsuppgifterna inom projektet är ärendeanalysen (2:A), fallstudierna (2:B) och intervjuerna med källor (3:C). Samtliga dessa tre förutsätts göras helt i projektets egen regi, medan allmänhets- och journalistundersökningarna (3:A och 3:B) begränsas till frågeformuleringar och dataanalys. Själva datainsamlingen kommer här att läggas ut, alternativt att göras i samverkan med något annat projekt eller motsvarande.

För det interna projektarbetet samt de redovisade kontakterna är behovet i genomsnitt en forskningsassistent på 75% av heltid för perioden som helhet. I likhet med vad som gäller för projektansvarig kommer dock arbetsinsatsen att variera över perioden. För 1987/88 är 50% en rimlig arbetsbelastning, för 1988/89 fordras 100%. För 1989/90 beräknas 75%, men med hänsyn till vad som ovan sagts om materialfrågorna kan inte arbetsbelastningen här exakt förutses för närvarande.

Det finns en viss osäkerhet om hur dessa tjänster skall fördelas på personer. Med tanke på att stora delar av ärendeanalysen troligen måste göras i Stockholm kan det vara aktuellt att för en period ha någon person från orten med ansvar för detta klassificeringsarbete. I Göteborg har högskoleadjunkterna Maria Elliot och Jan Strid förklarat sig intresserade att svara för vissa av delundersökningarna.

Maria Elliot har högskoleexamen med humanistisk inriktning samt journalistexamen. Hon har dessutom nyligen genomfört en studie av fötrodend för massmedier och har tidigare arbetat som journalist, varför hon är synnerligen lämplig för projektet. Fil kand Jan Strid har under många år undervisat om tryckfrihet och etiska regler i Informationsteknik vid Göteborgs universitet. Han har också genomfört undersökningar av medieinnehåll och medieanvändning. Han håller f n på att avsluta ett avhandlingsarbete om ungdomar och dagspress. Också han måste anses vara särskilt lämplig för uppgifter inom det föreslagna projektet.

Med hänsyn till att båda de angivna personerna har adjunktstjänster har lönekostnaden för forskningsassistentarbetet beräknats som nedsättning i tjänst som högskoleadjunkt.

5.3 Referensgrupp

Om det föreslagna projektet kommer att förverkligas är avsikten att knyta särskild kompetens till projektet genom en referensgrupp. Nuvarande pressombudsmannen Thorsten Cars, som själv studerat tryckfriheten (Cars-Danovsky, 1982), liksom biträdande pressombudsmannen Margareta Arwe, har förklarat sig

kostnaderna med andra projekt alternativt köpa in sig i pågående undersökningar. I det senare fallet är avsikten att medverka i statsvetenskapliga institutionens, Göteborg universitet, s k SOM-undersökning, som ställer frågor om samhälle, opinion och massmedia till ett riksurval på 2500 personer.

Med hänsyn till kostnaderna för SOM-undersökningen hösten 1986 kan totalsumman för ett par sidor frågor förtroende och etiska regler 1988 beräknas till ca 50.000 SEK. Motsvarande summa har beräknats för journaliststudien.

6.4 Material, resor mm

Material motsvarar i huvudsak normalt förbrukningsmaterial samt vissa litteraturinköp. Några särskilda utrustningsbehov finns inte.

För resor gäller att mycket av underlaget till projektet finns i Stockholm. Med hänsyn till detta finns anledning att beräkna en Stockholmsresa per månad under läsåret 1987/88. Antalet kan halveras för de övriga två åren. Kostnaden per resa har satts till 3000 SEK.

För 1987/88 finns även resekostnader knutna till den komparativa analysen av motsvarande institutioner i de nordiska länderna samt i Storbritannien och Västtyskland. Här har beräknats ett genomsnitt på 6000 SEK per resa. Beloppet är lågt satt, beroende på att några resor skall kunna kombineras med andra uppdrag.

7. LITTERATURREFERENSER

Arvidsson, Peter (1981): Tror vi på massmedier? Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, Stockholm

Asp, Kent (1985): Mäktiga massmedier. Stockholm, Akademilitteratur

Axberger, Hans-Gunnar (1984): Tryckfrihetens gränser. Stockholm, Libe

Bakke, Marit (1976): Förer profesjonaliseringen til større ansvarlighet? Pressens Årboq 1976

Bjurman, Gunnar (1935): Den tredje statsmakten. Stockholm, Bonniers

Cars, Thorsten, Danovsky, Peter (1982): Pressen inför rätta. Stockholm, Norstedts

Groll, Lennart, Berg, Curt A (1976): Ett fall för PO. Pressetik i regler och praxis. Stockholm

Grundlagsskyddad yttrandefrihet (1979) Debattbetänkande från yttrandefrihetsutredningen. SOU 1979:49)

Habermas, Jürgen (1985) Borgerlig offentlighet. Uppsala, Arkiv

Hadenius, Stig, Weibull, Lennart (1985) Massmedier. En bok om press radio TV. Stockholm, Bonniers

Hellmark, Christer, Lindberg, Bernt, Nilsson, Karl-Ola (1969): Ni har väl läst tidningen idag? En kritisk analys av nyhetsförmedlingens innehåll och syften. Stockholm, Wahlström&Widstrand

Holmberg, Erik (1983): Tryckfrihet och radorätt. Norstedts Juridiska Handbok. Stockholm

Hvitfelt, Håkan (1985) På första sidan. Styrelsen för psykologiskt försvar, Stockholm

Ikke et ord om ytringsfrihed (1981) Rapport om journalisters arbejdsvilkår på danske dagblade. Århus, Modtryk

Lewin, Kurt (1947) Frontiers in Group Dynamics II: Channels of Group Life. Human Relations

Lipset, S L, Schneider, W (1983) The Confidence Gap. New York

Lund, Erik, Siune, Karen (1976): Massemediernes etiske til samfundet. Pressens Årbog 1976

Johansson, Folke (1971): Lag och etik för massmedier. Stockholm, SNS

JOämbetet (1975) Uppgifter och organisation. Betänkande avgivet av riksdagens JO-utredning. SOU 1975:23

Martinsson, Ann-Charlotte, Molander, Inger (1980) ...har åsidosatt god publicistisk sed. En studie av PO:s och Pressens opinionsnämnds verksamhet 1979. Projektarbete i Informationsteknik, Göteborgs universitet

McQuail, Denis (1984): Masskommunikationsteori. Stockholm, Liber

Michel, Dagmar (1984): "Presstöd" in Schweden unter besonderer Berücksichtigung demokratietheoretischer Aspekte. Fach Skandinavistik, Freie Universität, Berlin

Mill, John Stuart (1945) Om friheten. Stockholm, Natur och Kultur

Karlsruhe, CF Muller

Spelregler för press radio TV (1975) Stockholm, TU:s förlag

Statlig presspolitik (1975) Betänkande från 1972 års pressutredning. SOU 1975:79

Sterzel, Fredrik (1971): God publicistisk sed. Stockholm

Strömberg Håkan (1980) Tryckfrihetsrätt. Sjunde upplagan. Lund, Studentlitteratur

Sundvik, Ivar (1974) 100 år av ordets frihet. Publicister i samhällssomdaningen 1874-1974. Stockholm, Raben&Sjögren

Tham, Wilhelm (1868): Grunddrag i svensk statskunskap. Stockholm, Albert Bonniers förlag

Vallinder, Torbjörn (1970) Press och politik. Falköping, Gleerups

Wallraff, Gunther (1978) Reporter hos Springer. Stockholm, Bonniers

Weibull, Lennart, Olsson, Claes-Olof, Lundquist, Lars-Anders (1971) Nordisk nyhetsförmedling. Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet

Westerståhl, Jörgen (1972): Objektiv nyhetsförmedling. Göteborg, Akademiförlaget

Westerståhl, Jörgen, Johansson, Folke (1985) Bilden av Sverige. Stockholm, SNS

Williams, Raymond (1966) Communications. Harmondsworth, Pelican

Windahl, Sven (1975) Professionella kommunikatörer. Lund, Studentlitteratur

Värna yttrandefriheten (1983) Förslag av yttrandefrihetsutredningen. SOU 1983:70

Vängby, Staffan (1970): Opartiskhet och saklighet. En sammanställning av radionämndens beslut 1967-1970 utförd på uppdrag av nämnden. Stockholm, Sveriges Radios förlag.

Östergren, Bertil (1970) Makten och ärligheten. Stockholm

PUBLICISTISK SED

Ett regelsystem och dess betydelse för svensk journalistik

Andra verksamhetsåret

1988/89

Lennart Weibull

0. Inledning

Föreliggande ansökan avser det andra verksamhetsåret av forskningsprogrammet Publicistisk sed 1988/89. Programmet är planerat för tre år. Anslag för det första året - 1987/88 - beviljades av Humanistiskt- samhällsvetenskapliga forskningsrådet våren 1987.

Ansökan är huvudsak en uppdatering av tidigare insänd ansökan för programmet som helhet (Weibull 1987A). I det följande ges endast en kortfattad bakgrund samt redovisas vad som f n är under arbete inom programmet. För den allmänna bakgrunden hänvisas till den ursprungliga forskningsplanen.

1. Forskningsprogrammet Publicistisk sed

Forskningsprogrammet Publicistisk sed har som huvudsyfte att studera det utomrättsliga regelsystemets, i första hand de press-etiska reglerna, inverkan på svensk journalistik. I princip är det tre huvudområden som programmets studier skall belysa:

- 1) de grundläggande principerna för det utomrättsliga regelsystemet och dess förhållande till andra regelsystem, i första hand tryckfrihets- och radiolagstiftningen.
- 2) tillämpningen av det utomrättsliga regelsystemet i svensk journalistik, särskilt betydelsens av Pressens Opinionsnämnd (PON) och Allmänhetens Pressombudsman (PO).
- 3) förankringen av det utomrättsliga regelsystemet hos de tre berörda parterna: källor, journalister och allmänhet.

Forskningsprogrammet är primärt inriktat på journalistiken i de tryckta medierna. Inom vart och ett av de tre delområdena har ett antal delfrågor utvecklats (se vidare Weibull, 1987A).

Det första av de tre delområdena studeras genom ett historiskt och ett komparativt angreppssätt. Underlaget är i första hand genom litteraturstudier och expertintervjuer kring etiska regler och opinionsnämnder i Sverige och ett urval jämförbara länder. Den andra frågan undersöks genom analyser av innehållet i svenska tidningar samt av praxis hos Pressens Opinionsnämnd över tid. Det tredje och sista delområdet belyses genom frågeundersökningar med

Den komparativa studien har hittills genomförts vad gäller Finland och Norge. Genom besök vid opinionsnämnderna i de två länderna har ett viktigt jämförelsematerial samlats in. En preliminär PM har utarbetats. Under våren skall en mer utförlig rapport skrivas. I den senare skall även andra jämförelseländer (Danmark, Västtyskland och England) ingå.

2.2 Tillämpningen av de pressetiska reglerna

Beträffande tillämpningen av de pressetiska reglerna var den ursprungliga tanken att denna endast skulle omfatta analyser av ärenden behandlade inom Pressens Opinionsnämnd. En inventering av nämndens handlingar i Riksarkivet samt en genomgång av det av Dagmar Michel (se ovan) insamlade materialet visar emellertid att antalet ärenden före 1945 är tämligen begränsat - endast tre per år i genomsnitt (bilaga 1:1). Också karaktären på ärendena är annorlunda, särskilt före 1930, och handlar då mera om relationer mellan journalister än om journalistikens innehåll. Under 1950- och 1960-talen ökar antalet ärenden något och är ca 20 per år. Först i och med att pressombudsmannainstitutionen inrättas 1969 stiger antalet till omkring 300 ärenden per år, en nivå som varit i huvudsak densamma sedan dess.

Mot denna bakgrund har den andra delfrågeställningen under hösten kommit att modifieras något. Den kvantitativa analysen av ärenden i Pressens Opinionsnämnd kommer att avgränsas till efterkrigstiden och koncentreras på perioden efter 1970. De första årens verksamhet inom PON kommer istället att täckas av den historiska översikten och med material från Dagmar Michel's projekt.

För belysningen av journalistikens långsiktiga utveckling vad gäller de etiska frågorna kommer forskningsprogrammet Publicistisk sed att vidgas till att även inkluderar frågor om det journalistiska innehållets faktiska utveckling i svensk dagspress. Detta gäller i första hand områden som varit särskilt omdebatterade, bl a brottsrapporteringen. En pilotstudie är under färdigställande (Börjesson, 1988). Denna studerar dels innehållet i och karaktären hos nyheterna om brott med en kvantitativ ansats, dels sättet att skriva om brott. I det senare fallet är utgångspunkten ett antal konkreta brottmål vid olika tidpunkter mellan 1910 och 1980. Åren är valda med hänsyn till framväxten av de etiska reglerna.

Pilotstudien om brottsrapportering är tänkt att ge ett underlag för bedömning av omfattning och inriktning för en den större studien. Det finns här en del tidigare analyser att knyta an till såväl vad gäller brottsrapporteringens omfattning (Westerståhl-Johansson, 1985) och inriktning (Dahlgren, 1987). Statistik som ger uppgifter om brottsutvecklingen har också inventerats (Börjesson, 1988).

Valet av brottsrapportering som tema har sin bakgrund i att detta ämne har varit det traditionellt mest omdebatterade vad gäller pressetik. Tanken är dock att detta skall kunna breddas och att ytterligare tema skall komma in, bl a bevakning av politiker och

tens förhållande till och syn på mediernas innehåll. En studie i linje med den ovan refererade om intervjuade personers syn på hur de kommit fram i tidningen har genomförts (Svanberg, 1987). Bakgrunden till denna var i huvudsak metodologisk. I och med att den använda metoden endast tillåter att enstaka veckor undersöks studerades här hur sammansättningen av intervjuade personer ser ut olika veckor. Huvudresultatet var en relativt stor likhet, något som rimligen innebär att avgränsningen till ett färre antal veckor kan göras utan att detta får allför stora konsekvenser för representativiteten för de intervjuade bland respektive tidnings intervjuoffer.

Under hösten har dessutom det första steget i den riksrepresentativa allmänhetsstudien tagits. Inom ramen för statsvetenskapliga institutionens frågeundersökning Samhälle Opinion Massmedia (SOM; jfr Holmberg-Weibull, 1987) har ställts frågor om allmänhetens syn på pressens sätt att leva upp till dagens pressetiska regler. SOM-undersökningen innehåller dessutom frågor om synen på massmediernas trovärdighet, vilka möjliggör en intressant analys. I det senare samarbetar Publicistik sed med forskningsprogrammet Dagspresskollegiet (jfr Weibull, 1987C). Datainsamlingen är färdigställd och analyserna görs under våren 1988.

3. Arbetsplan 1988/90

Som framgått av översikten har verksamheten inom forskningsprogrammet Publicistisk sed kommit igång på en rad områden. En förklaring till att så många pilotstudier kunnat påbörjas är att flertalet av dem genomförts som studerandearbeten under ledning av den projektansvarige (t ex Svanberg, 1987 och Börjesson, 1988). Detta har varit ett effektivt sätt att få igång en bred ansats utan att tära för mycket på projektets basresurser. Under våren 1988 kommer dock verksamheten att delvis ändra karaktär genom att de vunna erfarenheterna kan omsättas i mer omfattande ansatser.

För våren 1988 som avslutar det första verksamhetsåret är avsikten att färdigställa de två litteraturöversiktarna - den om tryckfrihetsutvecklingen i Sverige och den om de pressetiska reglernas framväxt. Den senare kan komma att inkludera en del primärmaterial från Riksarkivet och därmed bli mera av rapport och mindre av litteraturgenomgång. Under våren och sommaren skall också den komparativa studien presenteras.

Parallellt med detta skall riktlinjerna för ärendenanalysen och för analysen av den faktiska medierapporteringen inom några för den publicistiska seden kritiska områden planläggas. Också de första analyserna av allmänhetens syn på mediernas sätt att leva upp till sina etiska regler skall redovisas under våren 1988.

För verksamhetsåret 1988/89 handlar det i huvudsak om tre olika datainsamlingar. För det första gäller det ärendenanalysen av Pressens opinionsnämnd och studien av det journalistiska innehållet över tid. För det andra handlar det om studien av informanter och journalister. För det tredje är det fråga om allmän-

REFERENSER

- Andren, Gunnar (1986) Kunskapsbegreppens förfall. Tvärsnitt 1/1986
- Börjesson, Britt (1988) Brottsrapportering i svensk press 1915-1985. Specialarbete i Informationsteknik, Göteborgs universitet
- Börjesson, Britt, Wåhlander, Annika (1987) Textreklam och textliknande reklam. En studie av normer och regler i gränslandet mellan redaktionell text och reklam. Projektarbete i Informationsteknik, Göteborgs universitet
- Dahlgren, Peter (1987) Pressens bild av brottsligheten. Stockholm Brottsförebyggande Rådet/Allmänna förlaget
- Elliott, Deni /ed/ (1986) Responsible Journalism. Beverly Hills, Sage
- Fogel, Jeanette, Hultin, Christina, Ghersetti, Marina (1979) Är kvällspressens intervjuer felaktiga? Projektarbete i Informationsteknik, Göteborgs universitet
- Foot, Philippa /ed/ (1967) Theories of Ethics. Oxford, Oxford University Press
- Frankena, William (1973) Ethics. Second edition. Englewood Cliffs N J, Prentice Hall
- Habermas, Jürgen (1984) Borgerlig offentlighet. Uppsala, Arkiv
- Holmberg, Sören, Weibull, Lennart /ed/ (1987) SOM-undersökningen 1986 Genomförande Deltagare Huvudresultat. Statsvetenskapliga institutionen/Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet
- Lögstrup, K. E. (1976) Norm og spontaneitet. Etik og politik mellem teknokrati og dilettantokrati. Köpenhamn, Gyldendal
- Svanberg, Malin (1987) Intervjuad i Göteborgs-Posten. En studie av tidningens intervjumaterial och intervjupersoner. Projektarbete i Informationsteknik, Göteborgs universitet
- Tengdahl, Susanna (1988) Att komma till tals. Hur olika organisationer arbetar med mediekontakter. Projektarbete i Informationsteknik, Göteborgs universitet
- Thuren, Torsten (1986) Aspekter på journalistisk etik. Sammanställning av praktikrapport 3 höstterminen 1986. Journalisthögskolan i Stockholm
- Weibull, Lennart (1987A) Publicistisk sed. Ett regelsystem och dess betydelse för svensk journalistik. Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet

Bilaga 1:1 Antal inkomna klagomål till Pressens Opinionsnämnd
1917-1985

1917*	---	1	1952	---	23
1918	---	1	1953	---	26
1919	---	-	1954	---	25
1920	---	4	1955	---	25
1921	---	3	1956	---	24
1922	---	3	1957	---	25
1923	---	4	1958	---	18
1924	---	9	1959	---	25
1925	---	5	1960	---	38
1926	---	3	1961	---	25
1927	---	6	1962	---	32
1928	---	7	1963	---	24
1929	---	4	1964	---	30
1930	---	8	1965	---	23
1931	---	4	1966	---	45
1932	---	-	1967	---	41
1933	---	-	1968	---	49
1934	---	3	1969	---	64
1935	---	2	1970	---	298
1936	---	10	1971	---	352
1937	---	13	1972	---	391
1938	---	7	1973	---	392
1939	---	--	1974	---	372
1940	---	--	1975	---	422
1941	---	--	1976	---	366
1942	---	--	1977	---	392
1943	---	--	1978	---	360
1944	---	--	1979	---	450
1945	---	6	1980	---	385
1946	---	13	1981	---	361
1947	---	12	1982	---	345
1948	---	21	1983	---	381
1949	---	26	1984	---	345
1950	---	28	1985	---	360
1951	---	28			

Källa: Dagmar Michel

1. Lennart Weibull (1984) Trender i massmedieanvändningen.
Pris: 30 kr. SLUT
2. Bo Reimer (1985) Tidningsläsning i södra Halland.
Pris: 30 kr. SLUT
3. Lennart Weibull (1985) Läsvanor för svensk morgonpress 1979-1984.
Pris: 30 kr. SLUT
4. Ingela Strid, Lennart Weibull (1985) Sport i medierna.
Pris: 30 kr. SLUT
5. Lennart Weibull (1985) Masskommunikationen i Sverige.
Några reflektioner om läget 1985.
Pris: 30 kr.
6. Karl Erik Rosengren, Bo Reimer (1985) Internaliserad kultur.
Ett forskningsprogram om värden, individer och massmedier.
Pris: 30 kr.
7. Robert Burnett, Peter Esaiasson, Bo Reimer (1985) Milestones in
Mass Communication Research: Media Effects. A Review Essay.
Pris: 30 kr.
8. Bo Reimer (1985) Values and the Choice of Measurement Technique.
The Rating and Ranking of Postmaterialism.
Pris: 30 kr.
9. Lennart Weibull (1986) Press, Radio, TV och nya medier i Japan
Pris 30 kr. SLUT
10. En sammanställning av Statistiska Centralbyråns intervju-
på statsminister Olof Palme.
Pris: 30 kr. SLUT
11. Rune Hedberg och Lennart Weibull (1986) Kassettidningsläsning
på Gotland.
Pris: 30 kr.
12. Lennart Weibull (1986) Massmediernas framtida utveckling
Pris: 30 kr. SLUT
13. Ronny Severinsson (1986) Tidningsläsning i Södermanland
Pris: 40 kr. SLUT
14. Maria Elliot, Bo Reimer och Lennart Weibull (1986)
Tidningsläsning i Kalmar län
Pris: 40 kr.
15. Lennart Weibull, Dagspresskollegiet (1986). Läsvanor 1986
Pris: 50 kr.
16. Bo Reimer och Karl Erik Rosengren (1986). MAPS OF CULTURE:
MACRO AND MICRO
Pris: 50 kr.
17. Maria Elliot (1986). ALLMÄNHETENS SYN PÅ MASSMEDIERNAS TROVÄR-
DIGHET.
Pris: 50 kr.